

17. Mai-tale 2002

Kjære ytterøyfolk og reserveytterøyninger!

Som reserveytterøyning - med bakgrunn fra Skau gård, Leksvika og som hyttebeboer i støa, er jeg glad for å komme med dagens hilsning. Det er noe spesielt å feire dagen her på Ytterøy - det er som selve den opprinnelige gleden med feiringen kommer tilbake. Når 17 maitoget snor seg framover veien - med glade barn og voksne - flagg og bjørkeløv mot en bakgrunn av snøkledd fjell, blir klumpen i halsen følbart.

Det er noe spesielt med den norske feiringen av nasjonaldagen -

Norge er vel nesten det eneste land i verden der man ikke feirer dagen med en militærparade med kanoner og tanks.

Vi må være takknemlige over at Henrik Wergeland innstifta dan', og la grunnlaget for at vi skulle feire 17 mai. Det første folketog overhode gikk i Trondheim i 1826, og det var redaktør Peterson i Adresseavisen som fikk dette i gang. Tradisjonen med barnetog ble startet av Bjørnstjerne Bjørnson første gang i 1870 - da som et rent guttetog.

Ytterøy er jo en øy, men den har alltid vært utadvendt. Ytterøy Misjonsforening var en av de første i landet, den ble stiftet i 1861. På hver gård og i hver grend var det misjonsforeningsmøter, og bygda sendte også ut sine egne som misjonærer.

Det har vært lang tradisjon å arbeide for de svake, og støtte opp om humanitært arbeid.

I årene 1868 - 1930 utvandret vel 600 ytterøyninger til oversjøiske land - og de tok skikken dit de kom. Samtidig hadde de sterke bånd til hjemlandet. Gjennom dem som reiste ut, gikk det en strøm av brev tilbake med informasjon og kunnskaper om det som skjedde i andre land og kulturer.

På samme tid hadde Ytterøy en ikke ubetydelig innvandring både fra inn- og utland i forbindelse med gruvedriften på øya - både som arbeidskraft og ekspertise

I dag er utvandring som hovedtema blitt endret til innvandring -

Norge er blitt et endelig mål for mange innvandrere og flyktninger. La oss håpe at vi alle er oppgaven voksen til å ta imot dem på samme måte som våre ble mottatt. At vår kultur kan berikes gjennom kunnskaper om og møte med andre kulturbakgrunner - og at vi også er villige til å benytte den kunnskap, arbeidskraft og ekspertise de bringer med seg.

Det kan være vanskelig å takle når nærheten til andre kulturer blir større. Da har vi lett for å komme i forsvarsposisjon fordi vi ikke forstår, eller fordi vi ikke kjenner årsaken til handlemåter.

Det er også en utfordring til dem som kommer hit å ta skikken dit de kommer!

Henrik Wergeland var ikke bare far til 17. mai. Han kjempet mot all urett, og var den som hadde hovedæren for at jødene "ble gitt tilgang til riket" som det dengang het - i 1851 -6 år etter hans død. Han sendte et forslag til stortinget om å oppheve grunnlovens forbud mot å gi jødene adgang til riket, og gjennom sine diktverk "jøden" og "jødinnen" kjempet han for jødene sak.

Jødene - som den gang som så ofte senere har vært et forfulgt folk.

På bakgrunn av dagens situasjon i Midtøsten med Israel/Palestina-konflikten, er det nå fare for økt antisemittisme. Men vi skal huske på at man godt kan ta avstand fra enhver stats maktmisbruk og utførte grusomheter, uten at det skal gå ut over et helt folk! Den britiske filosofen Bertrand Russel har sagt det slik: "frykt er den største kilden til overtro og en av de største kildene til grusomhet".

Det er viktig at vi skaffer oss kunnskap og innsikt i det som skjer, og ikke stikker hodet i sanden.

Bare slik kan vi selv unngå selv å gjøre urett.

Som dikteren Arnulf Øverland har skrevet: "du skal ikke glemme så inderlig vel, den urett som ikke rammer deg selv".

Jeg har ingen tro på "øye for øye - tann for tann" - holdningen, gjengjeldelse og hevn skaper ingen fred. Den 11. September i fjor vil for oss alle være den dagen da verden mistet sin uskyld. I tiden etterpå har vi vært vitne til krigføringen i Afghanistan, intifadaen i Midtøsten, sultkatastrofer, bombeaksjoner, og politiske mord. Terrorismen som aksjonsform har fått sitt innpass i alle deler av verden. Men hva er terrorisme? Hvem definerer den? Det er for enkelt å kalle alle sine uvenner for terrorister.

Gjennom den tekniske og politiske utviklingen er vår verden blitt svært sårbar. Dette kan føre til frykt for kaos, for det ukjente og fremmedfrykt.

Det er i år 57 år siden den 2. Verdenskrig sluttet. Selv om jeg var bare 3 år da krigen sluttet, hadde jeg i tiden etter krigen tilbakevendende mareritt når det var tordenvær - jeg trodde det var bombeangrep. Stavanger var åstedet for mange luftkamper mellom engelske og tyske fly - og redselen disse utløste satt lenge i. I en krig taper alle - i freden vinner alle!

Vi tar freden for gitt, men fred må vedlikeholdes. Norge må ta aktivt del i arbeidet for internasjonal forsoning - vi kan ikke isolere oss. Det er så lett å skru av TV-en når vi synes nyhetene blir for grusomme og nærgående.

I årene etter krigen var det de første årene sterk vekst. Folk var optimister og en sterk solidaritetstanke var rådende. Senere, når velstanden økte fikk man mere og mer nok med seg selv og sitt - arbeidspresset økte og økende egoisme erstattet solidaritetstanken. I et stadig mer komplisert samfunn, med en stor grad av mediastyring som gradvis står i fare for å erstatte folkestyret er det på tide å rope et varsko mot åndelig ensretting. Det er viktig å ta vare på stoltheten over å være Norsk, men uten å la den utvikle seg til en sterk nasjonalisme. Vi må ikke være oss selv nok! La oss håpe at fremtiden vil vise at vi er oppgaven voksen!

Hjertelig til lykke med dagen!

La oss utbringe et 3*3 hurra for dagen!

Sissi Husebye